

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

גליון 2821

יום חמישי א' שבט תשפ"ד
דף היומי בבלי: ב"ק ע | עמוד היומי: ברכות מה: | דף הכולל: ב"מ נט | קנין ירושלמי: תרומות ט
דף היומי בהלכה: קצ"ז ג' - ד' .
מוסר: שם עולם - כתיב בתורה' עד 'ובפרט ביום השישי'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער התשובה "ואמרו רז"ל שאין התשובה" עד "וכן אמרו רז"ל על אברהם"

באחד הלילות הלך היהודי בבית הקברות,
וכיון ששרר במקום חושך סמיך, לא הבחין
בקבר פתוח, וללא כל הודעה מוקדמת מצא
עצמו צונח בפתאומיות ונוחת אל קרקעיתו

כשאתם אומרים שאינכם יכולים לשוב בתשובה, זה לא שאינכם יכולים. אתם לא רוצים!

עשיית רצון ה', המצוה שלנו כעת היא לקפוץ לכבשן האש!
ואכן הם קפצו - וניצלו!

כשהחיים תלויים בדבר - קופצים!

"וְיִשְׂרָאֵל הַיָּאָר צְפַרְדְּעִים וְעָלוּ וּבָאוּ בְּבֵיתָךְ... וּבְתַנּוּרֶיךָ
וּבְמִשְׁאָרוֹתֶיךָ" (ז, כח)

רבי נח וינברג זצ"ל, ראש ישיבת "אש התורה", החזיר רבים
בתשובה. יום אחד הוא נפגש לשיחה עם מספר אנשים, ואז
הצטרפו למפגש כמה סטודנטים חוצניקים.

"חֲזְרוּ בתשובה", אמר להם הרב.

אמרו הסטודנטים: "כבוד הרב, איננו יכולים. אנחנו חייבים
לחזור לקנדה! אבל יש לנו בקשה אחת: אולי הרב יכול לספר לנו
בדיחה?...?"

רבי נח שהיה ידוע בחוש ההומור שלו, נענה לבקשתם והחל
לספר:

באחת העיירות חי יהודי שהיה עובד לפרנסתו בלילות. באותה
תקופה לא היו הרחובות מוארים בלילות, וההולכים היו צריכים
לעשות דרכם בחושך ובאפילה. גם היהודי שלנו, שעבד במקום
מרוחק מביתו, היה צריך לעשות דרך ארוכה בעלטה.

יום אחד גילה היהודי שבדרך ממקום העבודה לביתו ישנו בית
קברות, ואם עוברים דרכו, הדרך מתקצרת בחצי.

'אמנם מפחיד ללכת בבית הקברות, אבל הדרך מתקצרת

בפרק שירה (רמז תרנו) נאמר, שבשעה שסיים דוד את ספר
התהלים זחה דעתו עליו. באה הצפרדע ואמרה לו: אל תזוח
דעתך, שאני אומרת שירים ותשבחות יותר ממך! מלבד זאת, אני
עוסקת במצוה גדולה. ומה? בשפת הים חי בעל חיים אחד שיכול
לאכול רק חיות הגדלות במים, אך הוא אינו יודע לשחות. לפיכך
אני יוצאת מהמים בכל יום וממציאה עצמי לפניו, ובשעה שהוא
רעב, הוא נוטל אותי ואוכל.

והנה דוקא במכת צפרדע היה שינוי הטבע שאין כדוגמתו,
והחיה בעלת החסד הגדולה שיש בעולם, השחיתה והחריבה את
מצרים תוך כדי מסירות נפש מופלאה, עד שמובא בגמרא (פסחים
נג ע"ב) שחנניה מישאל ועזריה קפצו לכבשן האש לאחר שלמדו
קל וחומר מן הצפרדעים ואמרו: "ומה צפרדעים שאין מצווין
על קדושת השם כתיב בהו (שמות ז, כח) 'ועלו ובאו בביתך וגו'
ובתנורך ובמשארותיך'. אימתי משארות מצויות אצל תנור - הוי
אומר בשעה שהתנור חם, אנו שמצווין על קדושת השם - על
אחת כמה וכמה!"

אמרו חנניה מישאל ועזריה: היות וכל מטרת החיים היא

ובטרם נפלתי לבור נפל אליו גם היהודי הזה. אדם יחידי לא יכול לצאת מן הקבר הזה לבדו, אך לשניים יש סיכוי. אחד מאיתנו יעשה לחברו כמין 'סולם גנבים', ומי מאיתנו שיצא מן הבור, יוכל למצוא דרך כיצד לחלץ את מי שנשאר בו!"

היהודי הראשון היה שקוע בשינה עריבה, כשלתע חש דפיקות בגבו: "קום! קום!"

הוא התעורר בבהלה ובעתה נוראה אחזה בו: הרי הוא בתוך קבר! מי דופק על גבו? בודאי אחד המתים התעורר ובה לבדוק את שלומו...

הוא התרומם במהירות הבזק, קפץ קפיצה גדולה ועצומה, והצליח לצאת מן הקבר ולברוח מהר, כשהוא מותיר את היהודי השני בתוכו...

מה הלימוד מסיפור זה?

על פי דרך הטבע, היהודי הראשון לא היה מסוגל לצאת מן הקבר בכוחות עצמו, אך כאשר תקפה אותו בהלה עצומה, הוא גייס את כל הכוחות שלא היה מודע לקיומם והצליח לצאת ולברוח!

רבי נח סיים את סיפורו, ופנה אל הסטודנטים: "כשאתם אומרים שאינכם יכולים לשוב בתשובה, זה לא שאינכם יכולים. אתם לא רוצים! אם תדעו שבזה תלויים כל חייכם, תקפצו מהבורות הגדולים ביותר."

(רבי גואל אלקריף שליט"א - שש באמרתך שמות)

בהרבה. שוה לסבול כמה דקות של אי נעימות ולהגיע מהר יותר הביתה! אמר לעצמו, והחל ללכת מידי לילה דרך בית הקברות. באחד הלילות הלך היהודי בבית הקברות, וכיון ששרר במקום חושך סמיך, לא הבחין בקבר פתוח עמוק במיוחד שהוכן לצורך יום המחרת, וללא כל הודעה מוקדמת מצא עצמו צונח בפתאומיות ונוחת אל קרקעיתו.

לאחר ההלם הראשוני ניסה היהודי לצאת מן הקבר, ולאחר שהבין שהדבר בלתי אפשרי פרץ בזעקות 'הצילו' אך הד לעגני השיב לקולו. מי זה ישמע אותו בשעה כזו? מי עובר במקום זה בלילה?!

אמר לעצמו: 'אם איני מצליח לצאת, לפחות אלך לישון ובבוקר אקום ואראה מה אפשר לעשות!'

באותו לילה היה יהודי נוסף שאף הוא החליט לקצר את דרכו דרך בית הקברות. לרוע המזל אף הוא הלך באותו נתיב שבו הלך היהודי הראשון, ועד מהרה נשמע קול חבטה והוא מצא עצמו נופל בפתאומיות היישר אל הקבר הפתוח.

הוא ניסה לצאת, אך עד מהרה התייאש בהבינו שהדבר בלתי אפשרי.

בעודו מהרהר מה לעשות, שמע היהודי קול נשימות קצובות. הוא התבונן היטב בחשיכה העבותה סביבו, והצליח להבחין בצללית אדם הישן שנת ישרים, משל היה נם על מיטתו.

שמחה פשטה בליבו. "ב"ה! הקב"ה הקדים רפואה למכה,

כשהגיע מרנא ה'חפץ חיים' לפסוק: "ולא יכול החרטומים לעמוד לפני משה מפני השחין", החל לצחוק בקול...

כאשר משיח יבוא, הכלל של "אין בעל הנס מכיר בנסו", לא יהיה תקף יותר...

שהיתה במצרים, את מה שראו ונוכחו לדעת. כך דם, צפרדע, כינים. פלאי פלאים. ה"חפץ חיים" נשם את המשמעות ואת הידיעה כי "לו הכח והממשלה בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצוננו".

עד שהגיע לפסוק: "ולא יכול החרטומים לעמוד לפני משה מפני השחין". אז החל לצחוק ולצחוק בקול, - "צחוק כזה שלא שמעתיו מעולם". אחר כך המשיך למכת דבר.

עד כאן סיפר רבי משה פסח מקוברין, ולי יש הסבר גדול למה צחק ה"חפץ חיים".

רבנו בחיי אומר כדלהלן. "אעשה בהם שפטים" הקב"ה רצה לשבור את אלוהי מצרים את הכוח שלהם. והכוח הגדול ביותר היו החרטומים החוזים בכוכבים. "קונצן מאכערס" - עושי קסם.

הם התבזו והתבדו. מהימים הראשונים עם בואם של משה ואהרן למצרים ועד השחין שם היה סופם של "אלוהי מצרים", הללו.

לו הכח והממשלה בעליונים ובתחתונים

"ולא יכלו החרטומים לעמוד לפני משה מפני השחין כי ה'ה השחין בחרטומם ובכל מצרים" (ט, יא)

על מה צחק ה"חפץ חיים"

במכת שחין רואים את מה שחובתנו לראות ולהכיר, שלקב"ה הכח והממשלה בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצוננו".

ל"חפץ חיים" היה שמש, רבי משה פסח מקוברין. הוא כותב כך. ליל שבת אחד הוא הגיע בחצות הלילה. שקט היה בלילה של העיירה וכבר מבחוץ שמע את ה"חפץ חיים" קורא לעצמו משהו. הוא נשאר מאחורי הדלת ושומע שה"חפץ חיים" קורא פרשת וארא, למרות שזו לא היתה פרשת השבוע.

ה"חפץ חיים" קרא מהחומש את המכות במתיקות, ואחרי כל מכה נעצר ואמר: 'אה! אה!' בקול רווי התפעלות, כמי שחי את האווירה

מגיעה מכת שחין - הם מוזכרים, ועתה שמם וזכרם "חרטמים" - חסר ו'. לא "חרטומי מצרים", גם לא "חרטומים", רק "חרטמים", ירדו לחלוטין מדרגתם.

"חפץ חיים צחק" - איך הקב"ה משפיל גאים "ולא יכלו החרטומים לעמוד לפני משה מפני השחין" כי אפילו את עצמם לא יכלו להציל ונראו מול משה רבינו ע"ה כשפלים ובזויים. זה הצחוק הגדול. בשעה שקויים בהם מה שהבטיח הקב"ה "ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים".

נסיונות אמונה בימי הזקנה

הרב דסלר זצ"ל, בשיחת מוסר ב"כולל בעלי בתים", אמר לשומעים המבוגרים:

"אמרו לי יהודים: היצר הרע מגיע עוד לפעמים אליכם? ודאי לא. ליהודים מבוגרים הוא כבר לא בא. גם אלי הוא לא בא. הוא בא לצעירים. נו אם כך זו צרה גדולה - בשביל מה לחיות? כל התכלית היא ההתמודדות, כי עיקר חיות האדם להתחזק בשבירת המידות. אם כן, מה הטעם בחיים שלנו?

הוא מותיב לה והוא מפרק לה:

אמת, יצר הרע של עריות כבר שכח מאתנו ועוד סוגי יצר הרע, אבל יצר הרע של אמונה - עדיין יש לנו. יצר הרע גדול. בתחום הזה הוא עובד איתנו מצוין. עמו יש הרבה עבודה. הוא מחליש אותנו פה ושם.

לדוגמא, השכן דופק בצהרים, לא נותן לישון. זועמים. אוי הנכד שלי נפל בשידוך איום... ככה?! ההוא גרם לכל הענין. מה עם אמונה? אינך יודע ש"הוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים"? ההוא הזיק? ההוא הרעיש? הכל רבונו של עולם. אין אחד שיכול להזיק לך אם הקב"ה לא יאשר לו, ואין מי שיקח ממך.

הרופאים אמרו הבוקר שאתה לא כל כך בסדר, הידיים והרגלים מתחילות לרעוד. היכן האמונה שלך? היכן הרבש"ע? כל כך מהר נהיית אויס מענטש?! האמונה והביטחון היכן הם? בנושאים אלו ישנה עבודה בשנות הזקנה, עוד יותר מבשנות הבחורות [ומה שרוכשים בימי הבחורות מתיישב טוב יותר על הלב בימי הזקנה, בבחירות].

"חפץ חיים" הוסיף בקנין האמונה תמיד, עד זקנה ושיבה.

לקפוץ מהגג

ה'מסילת ישרים' כותב שאם האמונה היתה חזקה באדם, לא היה שייך שיחטא. כל הנסיונות היו בטלים.

נתנו לי פעם דוגמא והבנה בדברי ה'מסילת ישרים'. דוגמא נפלאה.

בא אחד לחברו ואמר: "יש לי הצעה בשבילך. הצעה חד פעמית שאין תמורתה, איש אחד בעולם מקבל כזו הצעה! יש לי ולך אפשרות אמיתית להרוויח עכשיו שלוש מליון דולר! במזומן, על המקום. געלט. לא צ'קים..."

- בסדר. א סאך געלט!

- אבל יש רק תנאי קטן, משהו הקטן - - - .

בתחילה הם ידעו לספר לפרעה כי היום עתיד להיוולד מושיעם של ישראל, אך לא ידעו האם הוא יהודי או גוי [כי משה רבינו ע"ה גדל בבית של פרעה, לכן היה קושי מיוחד להבין במחזה, האם מדובר במצרי או ביהודי]. אחר כך הם ידעו לספר לפרעה כי מושיען כבר נולד. היכן הוא? מתחת לאדמה [כתוב שיוכבד החביאה אותו במערה]. חי או מת? אינם יודעים. חפשו בכל המערות... וכאשר אמו הכניסה אותו ליאור אמרו לפרעה בשמחה ובששון: "הוא כבר במים, גמרנו". זו ישועתם של החרטומים...

משה רבנו ואהרון יוצאים ונכנסים לפרעה.

פרעה היה בתדהמה, נכנסים אליו שני זקנים. שעצם הכניסה היתה דבר שלא שייך בעולם. היה עליהם לעבור חיות טרף, אריות, דובים ונמרים. זרקו מטה ונהיה לנחש.

מה עושה פרעה בכאלו מצבים?

אחרי שהם זרקו מקל ונהיה נחש הוא שלח לקרוא למושיעים, שימהרו ויבואו. מי אלו המושיעים? הוא הזעיק 'עזרה ראשונה': "חרטומי מצרים". נכנסו לכאן שני זקנים ללא תיאום מראש, ויש נחש נורא על הארץ.

החרטומים היו השכבה העליונה ביותר, הסמעטע [השמנת], הם היו גם חוזים בכוכבים - יודעי עתידות, כביכול אנשים גבוהים, רוחניים. התורה לא מכנה אותם חרטומים אלא כמו שכינו אותם הגויים "חרטומי מצרים" כפי שהג'וליקעס אומרים "מכבי תל אביב" לא סתם מכבי, אלא - מכבי תל אביב... לא חרטומים סתם אלא "חרטומי מצרים" המוצלחים ביותר. הפאר.

החרטומים באו, והביאו הרבה שקצים קטנים בני ארבע חמש שנים, וגם הם עשו קונץ של נחשים. נהיה שם ערימות של נחשים. "ויבלע מטה אהרן את מטותם". מטה בולע נחשים?! נס בתוך נס. פרעה נתקף בפחד, שמא המטה יבלע גם אותו עם כסאו. ביקש בתחנונים לשלוח אותם מהארמון.

הגיעה מכת דם. מכה כואבת, כפשוטה. אין כלום. כל היאור דם. חרטומי מצרים נקראו שוב לעצה. פרעה הזעיק אותם שוב. גיוואלד, צריך להציל את המצב. מה קרה? האם שתיתם קפה כבר היום?, אין מים. דם. אז תעשו משהו, אתם התקווה שלנו!

הם הגיבו ביוהרה: "מה, הוא עשה דם? גם אנחנו יכולים לעשות דם..."

אבל אני רוצה כוס קפה, ביקשו מכם שתעשו מים, לא דם! אבל מים הם לא יכלו לעשות...

אך כיון שיכלו לעשות דם, כיבדו אותם, היתה תחושה שהם בכל זאת 'שויים' משהו.

במכת צפרדע הם נקראו שוב בשלישית, אבל כאן התורה מזכירה אותם "החרטומים". כי אינם "חרטומי מצרים", איבדו את מעלתם - שוב אינם הפאר של האומה המצרית, "אויס חרטומי מצרים". כבר לא צריך אתכם, אתם יכולים ללכת לאוגדה.

בכנינים הם עצמם הודו "אצבע אלוקים היא" - וירדו דרגה נוספת. ה"כוחי ועוצם ידי" קיבל מכה עזה, ובמכת ערוב ומכת דבר כבר לא שמעו מהם.

"עשה פלא עם אבות ועתיד לעשות עם בנים, שנאמר: 'כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות', אראנו מה שלא הראיתי לאבות, שהרי נסים ונפלאות שאני עתיד לעשות עם הבנים יותר מהפלא ונפלאות מה שעשיתי עם אבות".

מבאר רבי איצלה וולוז'ינר זצ"ל: הגמרא במסכת נדה (לא ע"ב) אומרת כלל יסודי: "מאי דכתיב 'עושה נפלאות גדולות לבדו וברוך שם כבודו לעולם' - אפילו בעל הנס אינו מכיר בנסו".

התרחשו בעולם נסים גדולים, אבל לא הכירו בהם בשלמותם. כי ככל שאדם יכול לראות, הנסים הם עצומים הרבה יותר וגדולים פי כמה.

לכן, אפילו בעת יציאת מצרים, עם כל הראיה הבהירה, עדיין "אין בעל הנס מכיר בנסו" כי כל מהפך בטבע מורכב מאין סוף של שינויים ופלאות נוספות.

אבל כאשר משיח יבוא, הכלל של "אין בעל הנס מכיר בנסו" לא יהיה תקף יותר, ולכן הנסים עצמם אמנם יהיו שווים, אבל ה"אראנו" יהיה שונה, לא כפי שראו ביציאת מצרים אלא כפי שבאמת היה ביציאת מצרים - כך אראנו נפלאות בגאולה.

שנוזה בעגלא ובזמן קריב.

(רבי ראובן קרלנשטיין זצוק"ל - יחי ראובן)

האיש התרגש: "נו, תגיד כבר את התנאי. אני, אני מוכן הכל, מה בפיך?..."

- אתה רואה פה את הבניין שש קומות? תעלה על הגג, תקפוץ למטה!

- למטה?!

- כן, אם תעשה זאת - כל הכסף שלך!

- לאאא, לא צריך!...

- מה?! מה לא צריך? תחשוב רגע, כל כך מהר אתה מוותר על שלוש מליון דולר? אולי תנסה, תתייעץ עם מישהו!

- אין מה לחשוב! זה בכלל לא נסיון בשבילי!

כאשר האמונה בקב"ה ובשכר ועונש איתנה, אין אפשרות לחטוא! הוא לא יקפוץ מהגג ויהרוג את עצמו, ואם יחטא - הריהו בגדר אנוס זו המשמעות של אמונה בחיי היום יום. עם אמונה חזקה היצר הרע בטל.

כימי צאתך מארץ מצרים אראנו

"כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" - נראה מלשון הפסוק שהנפלאות יהיו שווים, אבל בחז"ל משמע שבעת הגאולה העתידה יהיו נסים יותר גדולים, וכך אמרו בילקוט (פרשת בשלח רמז רנ):

"מינימום של כבוד התורה לא היה לו. עומד לפניך אברך במצוקה, ככה להשפיל אותו? להכניס לו עשרה דולר בתוך פה של כלב?"

סוד גדול לכל החיים: אין דבר רע יורד מן השמים! גם אם נראה לנו ממבט ראשון שהכל שחור, קשה, מורכב ומסובך...

לניו יורק? הרב שטיינמן השיב: "בסדר, זה רעיון טוב, ואני אתן לך גם ברכה וגם עצה".

למעשה הוא נתן לו שתי עצות: "דבר ראשון, תזכור שצריכים לקבוע עיתים לתורה גם כשנמצאים באיסוף כספים להכנסת כלה. אנשים נוסעים לחו"ל, עסוקים בגיוס כספים, שוכחים מעצמם, ויכולים לא לפתוח דף גמרא בכלל. אז תזכור, ותעמוד על כך בעקביות: אין יום בלי לימוד גמרא.

"דבר שני תזכור, ואני יודע שזה קשה מאוד, להודות למי שנתן לך חצי דולר כמו למי שנתן לך חמשת אלפים דולר. בדרך כלל יש נטייה אצל המקבלים להתרעם על מי שנתן להם חצי דולר, בלבם ואולי אף בפיהם, ויש כאלו שמקצינים וזורקים את מה שקיבלו בחזרה... ואני מיעץ לך שגם במקרה כזה תודה לנותן בפה מלא. צריך לדעת להודות ולהכיר טובה - לא משנה על איזה סכום".

הבן אדם נסע, וכנראה הוא מוצלח יותר בלימוד תורה מאשר בגיוס כספים... במשך שלושה שבועות הסתובב הלוחך ושוב ועדיין לא מימן את עלות הכרטיס הטיסה שלו, אלף מאתיים דולר.

חיים של אמונה וביטחון

"וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֲלֵיו אֲנִי ה' (ו, ב)

"אלקים" הוא שם של דין, "הוי-ה" הוא שם של רחמים. והדבר טעון ביאור: מדוע הכתוב מערב את שני השמות, פותח בדין ומסיים ברחמים?

הנושא שאני רוצה לעסוק בו בשיתה זו - שיבהיר את פשר שינוי השם - הוא נושא מעשי מאוד, פרקטי מאוד: אמונה וביטחון בחיי היום יום, וזאת לאור הפרשיות העוסקות בכל מה שקרה במצרים, וביציאה ממנה.

אפתח בסיפור מרגש, ששמעתי מאברך תלמיד חכם, שבשעה טובה ומוצלחת אירס את בתו. הוא התחייב לצד השני סכום כסף גבוה, בה בשעה שלא היה לו כסף אפילו לדברים המינימליים ביותר שצריך. יועציו יעצו לו לנסוע לניו יורק, ולזכות את העם שבגולה במצות הכנסת כלה.

לפני שנסע, נכנס לביתו של מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצ"ל ושאל את דעתו, מה הוא אומר על הרעיון שייסע

כולו היה שבור ורצוף. עוד שבוע עליו לחזור ארצה, והוא עדיין רחוק מאיסוף הסכום הדרוש לו.

בצר לו, שפך את לבו לפני יהודי אמריקאי, וזה אמר לו: "תקשיב לעצתי. קצת יותר רחוק מכאן יש שכונת יוקרה. אמנם זה לא סגנון האנשים שאתה מכיר, חלקם הולכים אפילו בלי כיפות, אבל תלך לשם. אולי שם תהיה לך סיעתא דשמיא. יש שם הרבה כסף, ומגיעים לשם פחות אנשים".

הוא הגיע לשם. אבל אם בבורו פארק, או בקווינס, עוד פותחים דלתות, שם אין גישה לדלתות בכלל. הכל שערים. שערי ברזל, מצלמות, אינטרקום. הוא לוחץ, מנסה, וכלום. לא פתחו לו אפילו לא שער אחד.

ממש לפני שהתייאש לגמרי, לחץ באינטרקום שהיה מותקן על אחד השערים, הכל הרי מוסרט ומצולם, והשער נפתח. בעל הבית, עשיר מופלג, פתח לו את השער. הוא התחיל להיכנס, מטר - שניים, ופתאום זינק לעברו כלב, ארבע אמות על ארבע אמות, וקיבל את פניו בנביחות רמות. נשמתו כמעט פרח. הוא אמר בלבו: מילא לא יהיה כסף, אבל שהילדים שלי לא יהיו יתומים... הוא התחיל לרוץ החוצה, ובעל הבית צועק לו באינטרקום: "למה אתה בורח? אינך יודע שכלב נובח אינו נושך?! חזור בחזרה. אני רואה אותך במסך. אל תדאג. הכלב פשוט לא מכיר אותך אז הוא רק צועק. הוא לא יעשה לך כלום. כנס. אני נמצא פה בכניסה".

"נעמדתי בדלת של הדירה, הסתכלתי פנימה ועיני חשכו. ראיתי את בעל הבית יושב בתוך כורסה, הרגליים למעלה על השולחן, כמו פריץ, ואני עומד ככה בכניסה, לא יודע מה לעשות. הוא פנה אלי ושאל: 'ר' איד מה אתה רוצה?' וסיפרתי לו שאני אברך כולל מבני ברק, אירסתי בת, התחייבתי, ואין לי בשביל הדברים המינימליים. אני צריך עזרה. זה מצוה של הכנסת כלה", סיימתי.

"ואז הוא אומר לי: 'אה, נכון, נכון, זה דבר גדול הכנסת כלה'. ואז הוא הוציא מהארנק שלו שטר של עשרה דולר, קרא בשם של הכלב שלו, וכשהכלב ניגש אליו, הוא שם לו בתוך הפה את הכסף, ואמר לו: לך תן לו... הכלב ניגש עד אלי, עם הכסף".

"כזאת שפיכות דמים לא עברתי מעולם!" אמר. "מינימום של כבוד התורה לא היה לו. עומד לפניך אברך, יהודי במצוקה, ככה להשפיל אותו? להכניס לו עשרה דולר, שלושים וכמה שקלים, בתוך פה של כלב?

אבל אז נזכרתי במה שאמר לי הרב שטיינמן, לדעת להודות על חצי דולר כמו על חמשת אלפים דולר, גייסתי את כל כוחות הנפש שלי, ואמרתי לו: 'תודה רבה, יישר כוח, איזה מצוה, איזה זכות'.

והוספתי ואמרתי לו: "לפני שבאתי אליך למדתי את דברי הגמרא (בבא קמא טו ע"ב): רבי נתן אומר שאסור לאדם לגדל כלב רע בתוך ביתו שנאמר 'ולא תשים דמים בביתך'. כשלמדתי את הגמרא התפלאתי: אם כתוב שאסור לגדל כלב רע - משמע

שיש כלב טוב. ולא הבנתי: מה זה כלב רע ומה זה כלב טוב? אבל עתה, כשהגעתי אליך הביתה, זכיתי ב"ה להבין את עומק דברי רבי נתן: יש כלב רע אבל יש גם כלב טוב. הכלב שלך זה לא סתם 'עוד כלב', זה 'כלב טוב' שעליו רבי נתן רומז! כלב שזכה לעשות מצות הכנסת כלה, כלב ששותף בחסד. לא זו בלבד שאתה עושה צדקות וחסדים, אלא אתה גם משתף את הכלב שלך במצוות. כלבך הוא כלב טוב שאולי באמת אפשר לגדל בתוך הבית".

הגביר שמע את הדברים ואמר לי: "תקשיב! עוד לא סיימתי איתי". הוא חשב רגע, ואמר: "תעשה לי טובה. מול הווילה שלי, ממש מעבר לכביש, יש ווילה ענקית, אחוזה, שהשער שלה תמיד פתוח. תיכנס, תדפוק בדלת, יפתח לך יהודי, ותגיד לו שאתה רוצה להגיד לו את דבר התורה שאמרת לי עכשיו".

חשבתי בליבי: "מה הוא רוצה ממני? נהייתי פה עכשיו עבד נרצע שלו? נתן לי שלושים ומשהו שקלים, בכזאת צורה משפילה, והוא עוד מבקש ממני להגיד את דברי התורה שלי למישהו אחר? אבל נזכרתי שהרב שטיינמן אמר להודות על חצי דולר כמו על חמשת אלפים דולר, ואם היו נותנים לי חמשת אלפים דולר הייתי רץ לא רק מעבר לכביש אלא גם לשכונה מרוחקת, והוא בסך הכל ביקש לחצות את הכביש ולהגיד את הדבר תורה למישהו..."

"בחפץ לב אני ממלא את בקשתך", אמרתי. ואכן נכנסתי ודפקתי, פתח לי יהודי מבוגר מאוד. "כן, ר' יהודי מה אתה רוצה?"

אמרתי לו: "האמת היא שבאתי מבני ברק לניו יורק משום שאירסתי בת, וההוצאות כבדות עלי, בליתי ברירה עלי לשתף את עם ישראל במצות הכנסת כלה. אבל לפני כן יש לי בקשה: האם אתה מוכן לשמוע דבר תורה קצר שחידשתי לפני כמה שעות? חשוב לי להשמיע לך את זה".

"בחפץ לב", השיב. "תמיד אני שמח לשמוע דבר תורה". ואז סיפרתי לו את כל שקרה בווילה ממול, איך בעל הבית הניח עשרה דולר בפה של הכלב שלו ושלח אלי, ואז הבנתי שיש 'כלב רע' ויש 'כלב טוב'. יש כלב שעושה צדקה, ושותף בעשיית חסד. וכשאמרתי שם את החידוש לבעל הבית, הוא שלח אותי אליך - אני לא יודע למה - וביקש שאגיד לך את דבר התורה הזה".

"תעשה לי טובה", אמר לי הזקן. "תעבור בחזרה את הכביש, תלך לגביר הזה שגר ממול - שדרך אגב הוא החתן שלי - ותגיד לו שאני קורא לו".

"טוב", סיכמתי לעצמי בלב, "התחלתי לעבוד פה בשירות שליחיות... חזרתי לווילה הראשונה, ואמרתי לבעל הבית: 'עכשיו אני מבין שזה חמיק, ולא גילית לי. הוא קורא לך'".

"הוא קורא לי?" "כן, הוא קורא לך".

הוא לבש את הכפכפים ופתח בריצה לכיוון הווילה של חותנו. רצתי אחריו. לא הבנתי מה הולך פה? כשנכנס, ואני אחריו, לא פחות ולא יותר השניים קפצו אחד על השני, התחבקו והתנשקו,

ודמעות זלגו מעיניהם. לא קלטתי מה הולך פה? מה מתרחש מול עיני? הרגשתי פשוט שאני נמצא בתוך סרט...

הם ראו שאני מתפלל, והחתן פנה אלי, ואמר לי: חמי הוא מהדור הישן. הוא גדל במשפחה חרדית, שלא רואים אצלם כלבים בבית. 'אצלנו במשפחה' - היה נוהג תמיד לומר - 'מגדלים ילדים ולא כלבים'. אבל בתל אביב, ורמת גן, בכל בית יש כלב. אמרתי לו: 'עם כל הכבוד שאני רוחש כלפך, אתה לא תיכנס לתוך החיים שלי ולא תגיד לי מה לעשות, אני מגדל כלב, וקניתי כלב. חמי מאוד התרגו, ומזה שנתיים שאנחנו לא מדברים. ברגע שאמרת לו שיש משמעות בגמרא שיש כלב רע ויש כלב טוב, והכלב שלי זה לא הכלב הרע שחז"ל דיברו עליו ואמרו שאסור לגדלו, אלא הוא כלב טוב - הנה אתה רואה שהוא נרגע, והוא קרא לי! בזכותך אחרי שנתיים הצלחת לאתחך את המשפחה."

השניים הורו לי לשבת, והם הלכו למטבח, הסתודדו ביניהם, וחזרו עם פנקס צ'קים. הזקן הוציא פנקס צ'קים וכתב לי שמונה עשרה אלף דולר!

שבת ארצה, ועוד בטרם נסעתי לביתי, נסעתי לרב שטיינמן, לספר לו את כל הסיפור.

שאל אותי הרב שטיינמן: "נו? מה אתה לומד מהסיפור הזה?" "מה שראש הישיבה אמר", השבתי. "לדעת להודות לכל בן אדם, גם אם הדבר כרוך בקושי, גם אם זה לא נחמד. מישוה עשה לי טובה, אולי ציפיתי ליותר, אולי הוא אכזב אותי - אבל סוף כל סוף הוא עשה לי טובה ואני חייב לו הכרת הטוב, לומר תודה יפה. הוא לא חייב לי כלום."

"אני למדתי מהסיפור משהו אחר לגמרי", אמר הרב שטיינמן. "אני למדתי מה היא העוצמה של קביעות עיתים לתורה! זו הרי היתה העצה הראשונה שיעצתי לך, ואתה אכן קבעת עיתים לתורה, למדת גמרא, ובדיוק סיבבו משמים שתלמד את הגמרא שתעזור לך באיסוף הכספים. על מה זה 'יושב' על קביעות עיתים לתורה! הוא אשר אמרתי לך: לא לוותר על דף גמרא, ויהי מה."

עד כאן הסיפור. לעניות דעתי הייתי מוסיף דבר שלישי שאפשר ללמוד מהסיפור, ובו אני רוצה לפתוח את השיחה.

כפי שהקדמתי ואמרתי, הנושא מאד פרקטי, ונדרשים אליו כל החיים. זהו קנין חשוב, שמי שיפנים את הדברים, בעז"ה יצא ברכוש גדול. החיים שלנו יהיו קלים ונעימים יותר.

לפעמים ישנם דברים שלא הולכים לפי מה שאדם רצה ותכנן. זה יכול להיות בנושא שידוכים, עבודה, חינוך ילדים וכיוצא בזה. כל מיני דברים שהולכים הפוך. ואז אדם מרגיש שקשה. חושך.

עלינו לזכור: יש לנו אבא טוב בשמים. לעתים צריך סבלנות. לא כל מה שנראה כרגע חושך הוא באמת חושך. יחלוף זמן ותבין טרואקטיבית שבכלל זה לא היה שחור, אלא ורוד. הקב"ה מנסה אותנו ומחכה לראות איך אנחנו עומדים בניסיון, איך אנחנו מתמודדים עם מה שנראה כרגע חושך.

האברך הזה חשב: איזו השפלה. בחיים שלי לא השפילו אותי בצורה שכזאת. להביא לי עשרה דולר בפה של כלב... ומה התברר

לבסוף? שזה מה שהביא לו את הישועה.
כלפי מה דברים אמורים?

הבאנו בפתח הדברים את המעבר בין שם אלוקים לשם הוי-ה. בסוף הפרשה הקודמת משה רבנו אומר לקב"ה: "למה הרעתה לעם הזה למה זה שלחתני ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה". אם עד היום, לכל הפחות, עוד נתנו להם חומרי גלם, מאז באתי אל פרעה, גם חומרי גלם לא נותנים להם באותה שעה, אומר המדרש (שמות רבה ו, ב), בקשה מדת הדין לפגוע במשה, הדא הוא דכתיב "וידבר אלוקים אל משה". אמר לו הקדוש ברוך הוא: וכי בשר ודם אני במדותיי שאיני מרחם, הדא הוא דכתיב: "ויאמר אליו אני ה'".

מישהו בא ל"חפץ חיים" זצ"ל ואמר לו: "רב'ה, רע לי!" אמר לו ה"חפץ חיים": "אל תגיד רע לי, תגיד מר לי. לא תמיד מתוק, לפעמים מר, אבל אף פעם לא רע! הקב"ה מקור הטוב והוא אינו מביא רע לאיש".

משה רבנו אמר: "למה הרעתה לעם הזה", הוא התבטא בלשון "רע", התבטאות שגרמה למידת הדין לבקש לפגוע בו. היה עליו להבין שאין דבר רע יורד מן השמים, גם אם ממבט ראשון נראה הדבר כך. וזהו שאמר לו הקב"ה: "אינך כמו אברהם אבינו, שאמרתי לו 'כי ביצחק יקרא לך זרע', ואחר כך כשאמרתי לו 'והעלהו לעולה' לא הרהר אחרי מידותיי. ואילו אתה אמרת 'למה הרעתה לעם הזה?'"

אומר הגאון מוילנא זצ"ל דבר מדהים: טעמי המקרא על המילים שבפסוק "וימררו את חייכם" (שמות א, ד) הם "קדמא ואזלא", שבעברית פירושו: להקדים וללכת. מבאר הגאון: הרי נגזר על בני ישראל, בברית בין הבתרים, לעבוד במצרים ארבע מאות שנה, ובפועל עבדו רק מאתיים ועשר שנים. מאה ותשעים שנה פחות. "קץ" בגימטריה מאה תשעים. גם "קדמא ואזלא" בגימטריה מאה תשעים. הקב"ה הקדים את הקץ, והוריד מאה תשעים שנה בגלל "וימררו את חייכם". קושי השעבוד הוא שגרם לקדמא ואזלא, וליציאתם מאה תשעים שנה לפני הזמן.

כן, היתה עבודה קשה במצרים, אבל דווקא בגלל זה הם הקדימו לצאת. משה רבנו שואל "למה הרעתה לעם הזה?" ולבסוף התברר שזה מה שהביא את הגאולה!

אין להרהר אחרי מידותיו של הקב"ה, וכפי שנהג אברהם אבינו, משום שאין דבר רע יורד מן השמים! וגם מה שנראה במבט ראשון רע, עתיד להתברר שהיה לטובה. עם סבלנות, אדם נוכח לדעת כי דווקא הרע הוא שהביא את הישועה.

כתוב בספרי חסידות, והדבר מובא גם בספרי המוסר, שיצחק בטבעו היה עקר, ולא יכול היה ללדת. אבל כשהוא שכב עקוד על גבי המזבח, בעקדת יצחק, באותו הזמן היתה הפך טבעו ומעתה יכול היה ללדת.

אומר הקב"ה למשה: אתה לא כמו אברהם אבינו שלא הרהר אחר מידותיי. כשאמרתי לו 'כי ביצחק יקרא לך זרע' ואחר כך אמרתי לו 'והעלהו לעולה' - הוא לא הרהר אחר מידותיי. הוא

ייהפכו לקלים ונעימים יותר: אין דבר רע יורד מן השמים! גם אם נראה לנו ממבט ראשון שהכל שחור, קשה, מורכב ומסובך - בסופו של דבר יתגלה שכל מאן דעביד רחמנא דקודשא לטב עביד!
(רבי יעקב שיש שליט"א - דורש טוב שמות)

הבין שגם מה שנראה חושך - הוא למעשה אור. דווקא העקדה היא שהביאה בסופו של דבר לקיום ההבטחה "כי ביצחק יקרא לך זרע" ויצחק יוכל להוליד ולהמשיך את זרעו של אברהם אביו וזהו יסוד גדול לכל החיים, שאם נשכיל להפנים אותו, חיינו

כשרבי ברוך בער ליבוביץ' זצ"ל היה ילד קטן, לא התנהג כשורה, ואביו גער בו גערה שגרמה לו להתחיל לבכות. מיד לקח הילד סידור והתפלל מנחה...

כשבן אדם צועק "איי" הוא בעצם אומר: 'ריבוננו של עולם, תזכור לי שאני בן אברהם, יצחק ויעקב. אנא ממך, עזור לי בזכותם!'

השיב: "חשבתי לעצמי: אם כבר קיבלתי מכה שהביאה אותי לידי בכי, חבל שהבכי הזה ילך לאיבוד. לפחות אתפלל באמצע הבכי ואבקש 'אתה חונן לאדם דעת' או 'רפאנו ה' ונרפא'. אקח את הבכיות ואתפלל איתן, כדי שאעשה מהן יהלום בכתר של בורא עולם."

נאקה היא האנחות שבן אדם מוציא מתוך נפשו בלי רצון כלל. הוא בוכה וצועק מהייסורים הגדולים שיש לו. אלא שחבל לו לאבד את הבכיות הללו על כלום. הוא לוקח אותן ומפנה אותן לבורא עולם לתפילה: "ריבוננו של עולם! תעזור לי".

חסידים היו אומרים, שבן אדם שיש לו ייסורים גדולים, וכואב לו, שלא יצעק "אוי, אוי", וגם לא "וי, וי", אלא יצעק: "איי, איי". מדוע? מה ההבדל בין אוי לאיי?

התשובה היא: "אוי ויי" זה כלום, "איי" זה ראשי תיבות של המילים אברהם יצחק יעקב! כשבן אדם צועק "איי" הוא בעצם אומר: 'ריבוננו של עולם, תזכור לי שאני בן אברהם, יצחק ויעקב. יש לי אבות קדושים. אנא ממך, עזור לי בזכותם'."

זה מה שכתוב כאן בפסוקים: "וַיִּאֲנָחוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֶבֶדָה וַיִּזְעֻקוּ", הם צעקו "איי". "וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת נַאֲקָתָם" - הם הפנו את הבכיות, שבין כה וכה בקעו מלבם, לתפילה לבורא עולם שיושיע אותם בזכות אבותיהם. ואכן, "וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ".

(רבי מאיר צימרוט שליט"א - נאה דורש)

"וְגַם אֲנִי שִׁמְעֵתִי אֶת נַאֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (ו, ה)

יש כמה וכמה לשונות לתפילה: רינה, צעקה, שוועה. כאן מצאנו לשון נוספת: נאקה. ובאמת הלשון הזו כבר נזכרה בפרשת שמות (ב, כד): "וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת נַאֲקָתָם". ויש להבין מה פשר הלשון הזאת של תפילה שנקראת נאקה.

כשאדם סובל צער וייסורים - באופן אוטומטי הוא בוכה וצועק. אין לו מחשבה לבכות ולצעוק, הבכיות והצעקות פורצות ממנו מבלי שתהיה לו שליטה עליהן.

וזה מה שקרה לבני ישראל. קושי העבודה, המכות שספגו, הגזירות שגזרו עליהם, שלקחו להם את הילדים ושיקעו אותם בבניין - כל אלו גרמו לצעקות לפרוץ מגרונם באופן אוטומטי. אלא שאז עשו בני ישראל חשבון: אם בין כה וכה אנחנו כבר בוכים וצועקים - לפחות ניקח את הצעקה הזאת ונעשה ממנה תפילה, נתפלל לבורא עולם שיציל אותנו מהצרות הללו.

מספרים שכשרבי ברוך בער ליבוביץ' זצ"ל, בעל ה"ברכת שמואל", שכשהיה ילד קטן, אביו ראה פעם שהוא מתנהג לא כשורה, וגער בו גערה שגרמה לו להתחיל לבכות.

מיד לאחר שהתחיל לבכות, לקח הילד, ברוך בער, סידור והתפלל מנחה.

שאל אותו אביו: "מה העניין שנעמדת להתפלל מנחה?" והילד

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'

מדוע הקב"ה הורה לו לפגוש את פרעה ולדבר איתו 'על שַׁפַּת הַיָּאֵר'?

מדוע החרטומים לא יכלו לעמוד לפני משה? ומדוע רק שלושת השבטים הראשונים מתייחסים?

בכור שור: דרכם של השרים והמלכים לטייל על שפת הנהר. הקב"ה אמר לו שיוכל לדבר אתו, משום שרוב עמו לא נמצא שם. הטור (הארוך) מבאר באופן דומה, שהיה זה מקום פתוח, שיכל לדבר עמו, בניגוד לביתו שהיה סגור ולא היה השומר נותן למשה להיכנס אליו.

אברבנאל: יתרון הדיבור על שפת היאור כשפרעה יצא בבקר ליאור בדרך אימון שחיים את גופו לפני האכילה, (ולא לארמונו), משום ש'על שַׁפַּת הַיָּאֵר' ראיית המים תועיל לזכך את עיניו ותסייע לראייתו.

"וְלֹא יָכְלוּ הַחַרְטוּמִּים לַעֲמֹד לְפָנַי מִשָּׁה... (ט, יא)

מדוע החרטומים לא יכלו לעמוד לפני משה?

מדרש רבה (יא, ו): "למה לא יכלו לעמוד מפני משה? לפי שהם השיאו עצה לפרעה להשליך ליאור כל הבן הילוד כדי שימות משה, ועוד שהיו מחייבין אותו הריגה על שהסיר העטרה מראש פרעה לראשו".

מדרש שכל טוב: "שפרח בבשרם, שהרי בשאר מכות היו יכולין לשמט עצמם לפי שעה ממשה ולאמר כי הם אינם לוקים עם שאר בני העם, אבל בשחין לא, כי היה השחין בחרטומים ובכל מצרים".

הרמב"ן: לא נראו לפני משה משום שהסתגרו בבתייהם מבושה.

בכור שור: השחין היכה בברכים ובשוקיים, כפי שכתוב 'יִכָּה ה' בְּשַׁחֲוֵי מִצְרַיִם' (דברים כח, כז).

רבי חיים פלטיאל: משה היה חשוב בעיניהם ובעיני פרעה ועבדיו, כפי שכתוב 'גַּם הָאִישׁ מֹשֶׁה גָּדוֹל מְאֹד'. במכה זו הם לא יכלו לעמוד מפניו בגלל השחין, כשישבו הם לא יכלו לעמוד מפניו ולכבדו.

מלבי"ם: ב-3 המכות הראשונות, שנעשו ע"י אהרן, ניסו גם החרטומים להראות את כוחם. במכות ערוב ודבר, שהיכה הקב"ה הם לא ניסו, אך במכת שחין שהיכו משה ואהרן רצו להידמות להם ולעשות כמוהם, אך לא יכלו לעמוד לפני משה 'כִּי הָיָה הַשַּׁחֲוֵי בְּחַרְטוּמֵי עַצְמָם.

(מתוך ספרי 'תורתך שאלתי' - לימוד פרשיות התורה בדרך שאלות ותשובות, שנכתבו ע"י הרב חגי ולוסקי. להערות, מייל office@shaalti.co.il)

הרב חגי ולוסקי

"אֱלֹהֵי רֵאשֵׁי בֵּית אֲבֹתֵם בְּנֵי רְאוּבֵן בְּכֹר יִשְׂרָאֵל... אֱלֹהֵי מִשְׁפַּחַת

רְאוּבֵן" (ו, יד)

מדוע רק שלושת השבטים הראשונים מתייחסים?

רש"י: המטרה היתה לייחס את שבט לוי, כדי לפרט את ייחוסם של משה ואהרן, והתחיל לייחס את תולדותם מראובן.

רשב"ם: (בשם המכילתא) שלושה שבטים אלו גינה יעקב בעת צואתו, וייחסה אותם התורה כאן להשמיענו שהם חשובים. ולפי הפשט מבאר שעד משה ואהרן הוצרך לייחס כאן ועד קרח ובני עוזיאל ופנחס, לדעת מי הנזכרים.

הרמב"ן: המטרה היתה לייחס את שנות לוי. עם זאת לא רצתה התורה להתחיל בשבט לוי, ללא איזכור של ראובן ושמעון, כדי שלא יראה שלוי הוא בכור יעקב, ועל כן מנתה את שלושת השבטים הראשונים.

כלי יקר: הקב"ה רצה לתת את התורה על ידי מי שגדל בשבט "משולש", בהרבה מיני שילוש (עיין שבת פח ע"א), ועל כן התחיל לבדוק בראשי בית אבותם. הוא החל מראובן הבכור, ומצא ששבטו מונה ארבע משפחות, יש לו ארבעה ילדים, אחריו שמעון מנה חמש משפחות. משהגיע ללוי שהיו לו שלושה ילדים, פסל את הראשונים ובחר בלוי שמשולש בהיותו הבן השלישי ויש לו שלושה בנים.

"לָךְ אֵל פְּרַעֲהַ בְּבִקְרֵה הַנָּה יֵצֵא הַמִּימָה וְנִצַּבְתָּ לְקִרְאָתוֹ עַל שַׁפַּת

הַיָּאֵר... (ז, טו)

מדוע הקב"ה הורה לו לפגוש את פרעה ולדבר איתו 'על שַׁפַּת

הַיָּאֵר'?

מדרש רבה (ט, ח): "לא היה יוצא אלא המימה [בבוקר], לפי שאותו רשע היה משתבח ואומר שהוא אלוה ואינו יוצא לנקביו, לפיכך היה יוצא בבקר. בשעה שהוא נצרך תפוש אותו".

מדרש שכל טוב: "שהרי אומר לך אתמול שאין לו פנאי לדבר עמך, ועכשיו לך אצלו בבקר שהוא יוצא לשפוך מים, היינו דנצרך לנקביו. וְנִצַּבְתָּ לְקִרְאָתוֹ, תפוש אותו כדי שיתבייש מפניך... כשתראהו נצרך לנקביו, הרי הוא מתבייש ונחשב לפניך כהדיוט. 'על שַׁפַּת הַיָּאֵר', מקום שאין דרך לנטות לו ימין או שמאל להשמט ממך".

דבש בריא יותר מסוכר מזוקק, אבל הוא עדיין מהווה מקור לקלוריות. אם צורכים אותו בכמויות גדולות, זה יכול לתרום לעליה במשקל. עם זאת, שימוש בדבש כממתק טבעי במקום סוכרים מעובדים, יכול להיות חלק מתזונה מאוזנת

10 דברים שכדאי לדעת על היתרונות הבריאותיים של הדבש

מאוזן במעיים. לעיתים יכול הדבש גם לעזור בהקלה על עצירות, בשל תכונות משלשלות שיש בו. חרף כל יתרונותיו, יש להימנע ממתן דבש לתינוקות מתחת לגיל שנה.

6. כאב גרון או שיעול - הצמיגות הטבעית שלו מצפה את הגרון ומפחיתה גירוי, ותכונותיו יכולות להדוף זיהומים.

7. נוגד חמצון - הדבש מכיל נוגדי חמצון, תרכובות הנלחמות ברדיקלים החופשיים, ובכך הן מפחיתות את הסיכון למחלות כרוניות ולמחלות לב ותומכות בבריאות הכללית.

8. מקור לקלוריות - דבש בריא יותר מסוכר מזוקק, אבל הוא עדיין מהווה מקור לקלוריות. אם צורכים אותו בכמויות גדולות, זה יכול לתרום לעליה במשקל. עם זאת, שימוש בדבש כממתק טבעי במקום סוכרים מעובדים, יכול להיות חלק מתזונה מאוזנת.

9. היתרונות הבריאותיים של הדבש עשויים להשתנות בהתאם למקורו ולעיבוד. דבש גולמי לא מעובד, שומר יותר מדבש מעובד על הרכיבים התזונתיים הטבעיים שלו ועל התרכובות המקדמות בריאות.

10. צריכה מוגזמת של דבש, עלולה להוביל לבעיות בריאותיות, כגון עליה במשקל וברמת הסוכר בדם. כדאי לצרוך דבש במידה ובתבונה, כחלק מתזונה מאוזנת, ובכך ליהנות מהיתרונות שלו ללא השפעות שליליות.

(המודיע י"ד טבת תשפ"ד)

1. לדבש יש יתרונות בריאותיים לא מבוטלים. מעבר לשימושים הקולינריים שלו, הדבש הוא רכיב תזונתי רב יכולות בעל יתרונות בריאותיים, החל מיכולת להרגיע כאב גרון ועד לתכונות אנטיביוטיות טבעיות, שמסייעות להחלמה מפצעים ומכינים במערכת העיכול.

2. בחירה בריאה - הרכבו הטבעי. שלא כמו סוכר מזוקק, הדבש מכיל ויטמינים, מינרלים ונוגדי חמצון שונים. הוא מציע מתיקות עם יתרונות בריאותיים נוספים, מה שהופך אותו לאלטרנטיבה טובה יותר.

3. חידוש רקמות - ריפולקס הוא מצב שנובע מחולשה של הסוגרים בין הוושט לקיבה, הוא יכול לגרום לעליה של מזון וחומצות קיבה ולגרום לצרבות, לכאבים בחזה ואף לדלקות. הדבש מסייע ביצירת ציפוי של הקו המפריד בין הקיבה לוושט, מה שיגרום למזון ולמיצי העיכול לעלות פחות, וכן בחידוש הרקמות בסוגר החלש, מה שמחזק אותו ומונע מהמזון לעלות בחזרה.

4. ריפוי פצעים - לדבש תכונות טבעיות, וביכולתו ליצור מחסום הגנה שמונע זיהום. הצמיגות הגבוהה שלו מסייעת בשימור לחות ובתיקון רקמות, מה שהופך אותו ליעיל לטיפול בכוויות קלות, בחתכים ובשפשופים.

5. מערכת העיכול - דבש מכיל פרוביוטיקה שמונה חיידקי מעיים מועילים, גורמת להם לשגשג ובכך מקדמת מיקרוביום

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי
הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

בבא קמא דף ע

כיצד סמך הרה"ק מטשרנוביל את ידיו על שוחט מבלי לבדוק את סכינו של השוחט?

השוחט

כשבא רבי נחום לביתו קרא אליו את השוחט ואמר לו דרך פיוס והתנצלות שדרכו לראות בכל מקום בואו את סכין השחיטה של השוחט, לכן הוא מבקש ממנו שאחר התפילה יראה לו אף הוא את סכינו. רבי נחום עמד להתפלל, והשוחט הוציא את סכינו בדקו ומצאו יפה, אלא שבכל זאת חשב בלבו, בשביל להראותו לאחר, מוטב שישחיו יפה יותר. אך בינתיים התחרט ומחשבה אחרת נצנצה בלבו, הרי אילו בא משהו לשוחט עכשיו, בודאי הייתי שוחט בסכין זו, והיתכן שכלפי הקב"ה הסכין כשר, ולפני בשר ודם צריך לתקנו ולייפותו יותר? והחליט שלא לתקנו אלא להראותו כמו שהוא.

אחר התפילה הושיט השוחט את הסכין לרבי נחום לבדוקו, אמר לו רבי נחום אם לפני הקב"ה הסכין שלך הוא טוב, לפני לא כל שכן, קחהו ושחוט בו, איני צריך לבדוקו...

(אדמו"רי טשרנוביל - בית מרדכי)

הרה"ק רבי דוד מטאלנא, נכדו של הרה"ק רבי נחום מטשרנוביל זצ"ל אמר: מקובל מאת אבי, ואבי מזקני הרב הקדוש רבי נחום, וזקני מאבותינו הקדושים איש מפי איש עד אליהו ז"ל, כל שוחט ירא שמים אשר רבים סומכים עליו, המלאך מיכאל בעצמו עוזר לו ומסייעו להעמיד סכינו שיהיה חד וחלק וכשר לשחוט בו בזכותא דרבים.

והוסיף וסיפר: פעם נסע זקני הרב הקדוש רבי נחום לאסוף מעות לצרכי פדיון שבויים כדרכו, בהגיעו בבוקר למבואות כפר אחד, פגש ביהודי ושאלו היכן דירת השוחט? אותו היהודי היה השוחט בעצמו, אך מפני שהיה לבוש אז במלבושים גרועים, התבייש לומר שהוא השוחט כי הכיר ברבי נחום שאדם חשוב לפניו, לכן הראה לו דרך ארוכה להגיע בה לבית השוחט, והוא הלך בדרך קצרה כדי שיספיק להחליף את מלבושיו עד שיבוא האורח.

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי
הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

הדעות השונות בנוגע ל'זימון' בשלושה כשאחד מהם לא אכל פת?

יש אומרים, שְׁדִי בכך שאחד מהשלושה יאכל 'כזית' ממאכל שברכתו 'על המחיה'; ויש אומרים, שדין זימון בשלושה שווה לדין זימון בשם, ודי בכך שאחד מהם יאכל מאכל כלשהו, או ישתה משקה כלשהו. וראה להלן, כיצד יש לנהוג למעשה בנוגע למחלוקת זו.

[שו"ע קצז, ג, משנ"ב ז, יט ו,כ, ושעה"צ יד]

כפי שלמדנו, שלושה אנשים שאכלו מאכל כלשהו, או שתו משקה כלשהו, (ובנוגע למים וכדומה, ראה תקציר קודם) - מצטרפים לשבעה אנשים שאכלו פת, לצורך 'זימון' בשם. ונחלקו הפוסקים, אם דין זה אמור גם בנוגע לזימון של שלושה: יש אומרים, שיצירת חיוב זימון אינה אפשרית אלא על ידי שלושה אוכלי פת.

המצטרף ל'זימון' ללא אכילת פת - האם צריך להקשיב לברכת המזון מפי המזמן?

עמהם, יזמנו עמו. והמנהג למעשה, שאם אינו רוצה לאכול פת, נותנים לו מאכל אחר, או משקה, ומזמנים עמו. וזה שמצטרף לזימון ללא אכילת פת - אינו צריך להקשיב אלא לברכת הזימון; ויש שכתב, שצריך להקשיב עד "הזן את הכל".

[שו"ע קצז, ג, ומשנ"ב כב; בו"מ דרשו, 20; וראה שם, 10]

כאמור, הפוסקים נחלקו בנוגע ל'זימון' בשלושה, אם צריך שכולם יאכלו פת, או שְׁדִי בכך שאחד מהם יאכל מאכל כלשהו. ולהלכה, לדעת השולחן ערוך, לכתחילה, יאכל השלישי פת; ואם אינו חפץ לאכול פת, לא יאכל ולא ישתה עם השנים האחרים, כדי שלא ליצור ספק של חיוב זימון. ובדיעבד, אם אכל או שתה

באיזה מקרה בוחרים את ה'מזמן' לפי כמות האכילה?

ואם כמה אנשים אכלו יחד, ורק חלקם אכלו כדי שביעה - יש אומרים, שלכתחילה יכול אחד מאלו שאכלו פחות מכדי שביעה לזמן, כיון שברכת הזימון היא מדרבנן; ויש שהכריעו שברכת הזימון דאורייתא, ולדבריהם עדיף שיזמן אחד מאלו שאכלו כדי שביעה.

[שו"ע קצז, ד, משנ"ב כג, ושעה"צ טו-טז; בו"מ דרשו, 23]

האוכל פת כדי שביעה, חייב בברכת המזון מדאורייתא, והאוכל פחות מכדי שביעה - לדעת רוב הפוסקים אינו חייב בברכת המזון אלא מדרבנן. לפיכך, אם אדם שאכל כדי שביעה יוצא ידי חובת ברכת המזון בשמיעה מפי אחר, עדיף שישמע את הברכה מאדם שאכל אף הוא כדי שביעה, שדרגת חיובו בברכה היא כְּשָׁלוּ.

* שבעה אנשים שאכלו 'כזית' פת, ושלווה שאכלו כזית ממאכל אחר, כגון פרי או ירק - מצטרפים ל'זימון' בשם. והוא הדין אם לא אכלו, אלא שתו משקה כלשהו, למעט מים. ויש אומרים שאם שתו לצמאם ולא רק כדי להצטרף לזימון, מצטרפים אף בשתיית מים.

* שנים שאכלו יחד, ולאחר סיום אכילתם, בא אדם שלישי ואכל עמם - אם בשעה שהשלישי אכל לא היו השנים הראשונים שבעים לחלוטין, והיו מסוגלים עדיין לאכול ולו 'משהו' ממאכל כלשהו, הרי זה נחשב כאילו טרם סיימו את אכילתם, והשלישי מצטרף אליהם, והם חייבים ב'זימון'.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

חלות שנדבקו זו לזו בשעת האפייה והפרדו - האם הן נחשבות כשלמות?

אף את תוית המאפייה הדבוקה על הלחם, כדי שלא יתקלף עמה מעט מקרום הלחם. ואם יש מקום בלחם שנראה כחתוך מחמת שנדבק בו לחם אחר בשעת האפייה והפרידוהו לאחר האפייה, אין זה גורע משלמותו, אלא שלאחר הברכה אין לפרוס את הלחם במקום שבו היה דבוק לאחר, כיון שבמקום זה הוא נראה כחסר.

[שו"ע קסח, א"ג, משנ"ב י, ושעה"צ ו; בו"מ דרשו, 1]

מצוה מן המובחר לברך 'המוציא' על לחם שלם; ולכן, אם יש לפניו לחם שלם ופרוס, יברך על השלם. ובשבת וביום טוב - חובה לברך על שני לחמים שלמים, משום מצות 'לחם משנה'. ולחם שנחתך ממנו פחות מ' $\frac{1}{48}$ - יש אומרים, שנחשב כשלם; ויש אומרים, שאף בחסרון כלשהו אינו נחשב כשלם. ויש מפוסקי זמננו שכתבו, שאם אין לחם אחר, ניתן להקל. ולכתחילה יש לברך על לחמים שלמים לחלוטין, ואין להסיר

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il